

Puč k žiwjenju

**Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje;
nichtó njepřindže k Wótcej
chiba přez mje.**

(Jan 14,6)

„Puć k žiwjenju“ je hesło za naš serbski cyrkwinski dzeń w tutym léće. Wy wšitcy sće na wšelakich pućach sem přišli: zbliska a zдалoka, z Hornjeje a z Delnjeje Łužicy, z němskich kónčinow; z wjeskow, hdžež bydlja hišće někotři ewangelscy Serbja, z Čěskeje a z Pólskeje, haj, tež z krajnocyrkwinskeho zarjada. Sće přišli ze swójeho wšedneho dnja, z měrneho abo z hektiskeho wuměnka. Sće přišli ze swojimi poťnymi terminowymi protykami abo z protykami, kiž nimaja wjele wjerškow. Wjele pućow wjedže do Čorneho Chołmca, tola jedyn cil: serbski cyrkwinski dzeń.

Chrystus praji: *Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje; nichtó njepřindže k Wótcej chiba přez mje.*

Jezus pokaza na sebje sameho. Wón pokaza z třomi słowami: puć, prawdosć, žiwjenje. Kóždy z tutech słowow je wuznamne. Kóždy z nich so frinkoli a ma wjele fasetow: puć, prawdosć, žiwjenje. Jezus njewjaza tute słowa jenož mjez sobu, ale wjaza słowa ze sobu: *Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje; nichtó njepřindže k Wótcej chiba přez mje.*

Ja sym prawdosć. Štož prawe je – to je. Napřećo prawdosći steji lža. Poprawom je lža wot prawdosće derje rozeznać. Ale runje w tym tči špak. Štó může džensa hišće prajić, što je prawdosć? Tež ze lžemi a tak mjenowanymi „poťprawdosćemi“ móže čłowjek lochko přez žiwjenje přinć, hdys a hdys dosć derje. Znajecé přisłowo wo lžach z krótkimi nohami a znajecé snadž tež dopjelnjenje, zo nima prawdosć žane nohi. Tute wobkedžbowanje je na kóždy pad prawe, dokelž je princip našeho swěta, zo tłóči swět nic jenož hdys a hdys prawdosć na kromu. Prawdosć, „poťwěrnosć“ a lža su husto tak do so splećene, zo njemóžemy w tutym kužmoće rozeznać, što je prawdosć.

Chrystus praji: *Ja sym prawdosć.* Z tym je jasnje prajene, zo ptaći we wěrje: Wón je prawdosć. Chrystus je měra wěry, ničo

pódlta toho, nad tym abo pod tym njeje. Z jasnosću słowa Chrystusa je njejasna wěra wotbyta. Wotbyta nic jenož wěra, kiž njewě, što dyrbi wuznać, ale tež wěra, kiž měni, zo je nabožina priwatna wěc abo jenož čuće we wutrobje, kotrež je pola kóždeho hinaše a wo kotrymž njemóžemy tohodla rěć.

Naš čas lubuje njejasnosć. To saha wot wuprajenjow politikarjow, kotřiž namakaja husto spodžiwnne kompromisy mjez wolerškim nadawkom, wosobinskim derjeměćom a wěcownej nuznosću. Njejasnosć saha hač do našich swójbow, do našich wjeskow a do susodstwa. Serbja znaja tež njejasnosć w prašenjach swójeho luda. To započina so pola njejasnej definicije a dže hač k prašenjam rěće, kultury a wěry wótcow.

Naš čas lubuje njejasnosć. Wěsće, hdže so to započina. Započina so pomaću: Haj, wowka rěčeše hišće serbsce, nan něšto. Džěći zajimuju so hišće za serbsku kulturu, ale faluje rěčenje. Štož pomaću započina, so njeda na kóncu zastajić. A z tym je eksistenca luda wohrožena. Tež wuznaće k ludej trjeba jasnosć.

Je wažne prajić tež druhim, hdže stejimy, što wuznajemy. Naš čas trjeba wuznaće, wosebje w prašenju wěry.

Čehodla trjeba wuznaće? To zwisuje ze słowom Jezusa: *Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje; nichtó njepřindže k Wótcej chiba přez mje.* Ja sym žiwjenje. Kóždy z nas je žiwy na swoje wažnje. Runje tak ma kóždy swoje dary, talenty a móžnosće. Ale: Začuwamy tež, zo njeměni Jezus jenož žiwjenje wot naroda hač k maram. By Jezus jenož to měnił, by to woprawdže zrudne bylo. Čłowjeske žiwjenje móže jenož mjez tutej dypkomaj być, ale po Božej woli ma naše žiwjenje być wjac. Jezus Chrystus wotewri nowu perspektiwu. Žiwjenje, kiž saha dale hač to, štož rozumi normalny čłowjek pod „žiwjenjom“: žiworić, derjeměće, jónu wumřeć. Jezus wotewri durje k tutemu nowemu žiwjenju, k wěčnemu žiwjenju.

Nětk smy tu na cyrkwiskim dnju. Hdžy myslimy na něhdyši blyšč, njeje nas tak wjele. To ma wšelake přičiny. Ale: Zo rěči Chrystus k nam, njeje wotwisne wot ličby

Foto: J. Macij

Wołtar w Čornochołmčanskim Božim domje

tutech, kotřiž so zhromadza. Zo tróštujaja jeho słowa, njeje runje tak wotwisne wot ličby. Zo su jeho słowa prawdosć, je tež jasne. Prawdosć njewisa na ličbje: *Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje; nichtó njepřindže k Wótcej chiba přez mje.*

Smy přišli po wšelakich pućach do Čorneho Chołmca. Smy sobu přinjesli wšelake žiwjenske stawizny. W jednym smy zjednoćeni: w pytanju za zhromadnym korjenjom, korjenjom našeho luda, našeje rěče, našeje kultury, korjenjom našeje wěry. Na cyrkwiskim dnju móžemy my ewangelscy Serbja swoje korjenje namakać. Su hišće tu. Zo su hišće a zo je namakamy, zwisuje ze slubjenjom Jezusa: *Ja sym puć a prawdosć a žiwjenje.*

Serbski cyrkwinski dzeń njeje schadźowanje prastarych ludźi, kiž hišće wědza, zo měješe serbski lud blyščate časy. Hdžy so tu zetkamy, mamy podžěl na slubjenju Jezusa Chrystusa, kiž je prawdosć a kiž dari nam žiwjenje.

Naše puće wjedu nas zaso domoj. Ale w jednym móžemy wěsći być: Po kotrychž-kuli pućach tež chodžimy, su to puće k žiwjenju, dokelž Jezus Chrystus z nami dže, a wón sam je žiwjenje. **dr. Jens Buliš**

(Předowanje na cyrkwiskim dnju
w Čornym Chołmcu)

Lube džěci!

Plody, kotrež w tutym hódančku widźíte, wšak znajeće. Pismiki pak, kiž su do plodow zapisane, dyrbiće k słowam rjadować. W kóždym plódze je jedne słowo schowane. Zhoniće potom, kak rěkaja plody w žiwjenju kóždeho křescana, z kotrymž so wuplaći žiwy być.

Japoštoł Pawoł pisa wo tym w Lisće na Galatiskich 5,22–23.

Gabriela Gruhlowa

Plody křescanskeho žiwjenja

Pomnik za Zejlerjowu „Lubku liliju“ w Malešecach postajeny

Na spodobnje wuhotowanej bronzowej tafli je widjeć tež wobraz stareje Malešanskeje fary, kotraž bu bohužel 1988 spotorhana. Foće: A. Kirschke

Wot lětušeho Božeho spěca, 20. meje, steji z boka Malešanskeje nawsy młoda lipa a před njej nowy pomnik. Na wulkim zornowcowym kamjenju je přičinjena bronzowa tafli, na kotrejž wuhladaš wobraz něhdýšeje fary, noty a štučki spěwa „Lubka lilija“ a tekst z mjenami třoch wosobow – Handrij Zejler, Handrij Bróska a Amalija –, kiž maja kóždy swój podžěl na nastaću tehle rjaneho serbskeho spěwa.

„Lubka lilija“ nasta 27. oktobra 1827 w Malešecach na farje. Na tutym dnju wopyta Handrij Zejler, tehdy hišće student w Lipsku, swjeho přećela, Malešanskeho fararja Handrija Bróska, a jeho mandželsku Amaliju. Zbožo młodeju mandželskeju a něžnosć Amalije, kiž tehdy swjete přenje džěčo wočakowaše, Zejlerja hnuješe. Z jeho duše wužórli so „Lubka lilija“, kiž je hač do džensnišich dnjow generacije spěwarjow a stucharjow wobkuzła.

Wo tutym nastaću „Lubki lilije“ na starej Malešanskej farje, kiž je so bohužel 1988 spotorhała, zhoni Malešanski wjesnjano-

sta Günter Sodan loni nazymu wot Trudle Malinkoweje. Zrazom zrodži wón ideju, w lěće 200. narodnin Handrija Zejlerja basnikej a jeho spěwej na historiskim městnje postajić pomnik. Wón postara so wo sponsorow, kiž třěbne pjenjezy za zhotojenje bronzoweje tafle darichu, načisny z T. Malinkowej napismo na taflu, da sej w Serbskim instituće w Budyšinje material wo „Lubce liliji“ rozlažić, pytaše wosobinse w Plusnikčanskej skale za přihódnym kamjenjom a da jón wot Budyšinskeje agrofirmy Budissa na městnje něhdýšeje fary při Malešanskej nawsy postajić.

Jako dzeń poswjećena poskići so Bože spěče po serbsko-němskich kemšach, kotrež so mjeztym hižo něšto lět na tutym dnju w Malešecach swjeća. Ke kemšam, kiž wuhotowaše sup. Malink hromadže z lektorom Jensom Winklerom z Malešec a z dujerjemi, bě so zhromadžiła nahladna ličba wosadnych z cyteje wokoliny – Serbja a Němcy, ewangelscy a katolscy – w swjedženskim stanje na kromje wsy. Po Božej službje čehnjechu kemšerjo zhro-

madnje do wsy k městnu pomnika, hdžež běchu so mjeztym dalši, předewšěm serbscy, zajimcy zešli.

Před pomnikom poskićichu džěci z Malešanskeje WITAJ-pěstowarnje pod nawodom Jadwigi Wejšineje spodobny serbski program. Wjesnjanošta Sodan džakowaše so wšěm, kiž běchu k nastaću pomnika přinošowali. Sup. Malink wupraji swjete wosobinske wjeselo nad postajenjom kamjenja, wšako staj farar Handrij Bróska a jeho mandželska Amalija jeho praprapradžed a -wowka. Dr. Franc Šěn pokaza w swjetej swjedženskej narěči na wuznamnych serbskich duchownych, kiž běchu w Malešecach skutkowali, a na nastaće „Lubki lilije“. Po zhromadnym wuspěwanju tohole spěwa wotkryštaj duchowny a wjesnjanošta pomnik a sadžištaj za nim młodu lipu.

Nječ spěw „Lubka lilija“ kaž tež nowy pomnik a lipa w Malešecach do dalšich generacijow swědča wo korjenjomaj, z kotrejuž su wurostli: ze serbskosće a z Lubosće. **A.K./T.M.**

Po wotkryću pomnika za „Lubku liliju“ na městnje něhdýšeje fary při Malešanskej nawsy – naprawo wjesnjanošta Günter Sodan, iniciator postajenja pomnika

„Bjez njeje njebych swoje džěło zdokonjeć móht“

K 65. narodninam Annemarie Albertoweje z Budyšina

Mandželska Serbskeho superintendenta n. w. Siegfrieda Alberta je čas žiwjenja džěło swójeho muža podpěrała. Zhromadnje staj so swěru wo jimaj dowěrjene wosady starať – kaž knjez Albert sam praji: „Bjez njeje njebych swoje džěło zdokonjeć móht.“

Knjeni Annemarie Albertowa je so 3. julija 1939 w Budyšinje narodžiła. Wona bě jeničke džěćo Gottfrieda Halki a jeho mandželskeje Elisabeth. Nan wobsedžeše poměrnje wulki wobchod za zežiwidła na Wonkownej Lawskej. Po šuli nawukny powołanje předawarki a džělaše w Meißnec wobchodže za pisanske twory, pozdžišo w Richterec wobchodže za džěćace potreby na Marxowej. Wukmani so na knihiwjednicu a džělaše we wikowskim društwje Letex. W meji 1961 wuda so na wikara Siegfrieda Alberta. Wón so w februaru 1962 zapokaza za fararja w Hrodzišću, młoda mandželska pak započa wukubłanje w Diakoniskim domje w Moritzburgu. Hdyž so w léće 1963 džowka Ramona narodži, spuści wukubłanje a wěnowaše so swójbje. Mandželstwo bu žohnowane z dalšimi štyrjomi džowkami: Kerstin, Angela, Petra a Christina. W haperleji 1981 přewza mandželski zastojnstwo druhého fararja Michalskeje wosady. Tuž přesydlili so swójba do Budyšina a wosta tu hač do džensnišeho.

Knjeni Albertowa čuješe so přeco jako farska žona a podpěrowaše džěło swójeho mandželskeho. Přewza katechetiske džěło, staraše so wo žónsku službu a běše něšto

časa tež wjednica žónskeje služby Budyskeje eforije. Hdyž so farar Albert w léće 1984 powoła za Serbskeho superintendenta, přewza wona džěla sekretarki Serbskeje superintendenty. Tak staraše so wo pisanske džěla, wobstaraše špihelowanje časopisa Pomhaj Bóh kaž tež jeho rozpóstanje. Na serbskich kubłanskich dnjach warješe wobjed a wukonješe wšelke drobne džěla. Hačrunjež je němskeho pochada a serbsku rěč nje-wobknježi, podpěrowaše swěru serbske wosadne džělo.

Po přewróće zwaži so na pruwowanje jězbnjeje dowolnosće. Dotal bě stajnje pěši po puću byta, jeli njebě žadyn busowy zwisk. Tuž bě jězdženje z awtom wulke wolóženje za nju kaž tež za mandželskeho, kotrehož nětk na serbske zarjadowanja po cyłej Łužicy wžeše. Dalše wolóženje bě pisanje z computerom. Při tym měješe spochi wjetše pismo wužiwać, zo by mandželski, kotrehož woči so dzeň a bóle pohubjeňšowašej, teksty wučitać móht.

W léće 1999 poda so knjeni Albertowa na wuměnk. Ale tež nětko swójeho mandželskeho dale podpěraše, doniž so tež wón w nalěcu 2002 na wotpočink njepoda.

Nětk, hdyž staj wobaj wuměnkarej, wěnowataj so swójbam swóich pjeć džow-

Annemarie Albertowa z mandželskim, Serbskim superintendentom n. w. Siegfriedom Albertom, lěta w nalěcu

Foto: priwatne

kow, do kotrychž mjetych tež tři wnučki slujeja. W tutym kruhu wosweća tež 65. narodniny knjeni Albertoweje. Přejemy jej Bože žohnowanje, za přichod dobru strowotu a dalše lěta měrneho wuměnika.

Měrćin Wirth

Měrćin Panach we Łomsku 75 lět

Njedzeli, dnja 25. julija, wosweći we Łomsku pola Njeswačidła knjez Měrćin Panach swoje 75. narodniny. Wón je ze swójimaj sotromaj na burskim statoku wotrostł. Jeho mać Frieda rodžena Šnajderek pochadže tu z pobožnje serbskeje swójby. Na to pokazuje hišće džensa před někotrymi lětami wobnowjony kamjentny stołp z napisom započatka 103. psalma w serbskej rěči (hlej PB č. 9/2001). Wot lěta 1990 je do Panachec statoka zaso priwatne ratarstwo začahnyło a w poslednich lětach je so statok jara rjenje wobnowił.

Knjez Panach je swěrný sobustaw Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Nimo toho znajemy jeho tež jako filmowca na serbskich cyrkwinskih dnjach a na wulětach Serbskeho busa. Tak wón sobu pomha naše serbske žiwjenje tež do přichodnych časow jako dopominanje na swěrných ewangelskich křesćanow wuchować.

K jubilejnym narodninam přejemy jemu zbožo a Bože žohnowanje na dalším žiwjenskim puću.

Handrij Wirth

Měrćin Panach při kamjentnym stołpje na dworje swójeho statoka, do kotrehož je wudypany spočatk 103. psalma w serbskej rěči

Foto: T. Malinkowa

Marta Palerjowa w Husce 90 lět

10. julija 1914 narodži so w Złyčinje pola Łaza Marta Wukašec. Po swojej konfirmaciji 1929 wopyta holči wustaw Bratrskeje wosady w Małym Wjelkowje.

1938 wuda so na fararja Jana Palerja, pochadžaceho runja jej z Łazowskeje wosady, z Třoch Žonow. Lěto pozdžišo zwolachu mandželskeho do wójskeje služby, z kotrejež so hakle 1950 nawróci. Marta Palerjowa podpěraše swójeho mandželskeho, kotryž běše hač do 1971 farar w Husce, a staraše so wo syna a džowku. Někotry raz je přewzała zastaranje na kubłanskich dnjach serbskich fararjow na Husčanskej farje. Wot lěta 1971 bydlestaj Palerjec na wuměniku w Biskopicach, doniž so 1997 do Huski njenawrócišaj. 1999 měješe so Marta Palerjowa rozžohnować z mandželskim.

Cyle čicho chce jubilarka swoje 90. narodniny woswećić. Přejemy po tutym puću Bože žohnowanje.

Jan Malink

Čornochołmčanskej swjedźenskej dnjej

Swjećachmy 58. Serbski ewangelski cyrkwinski džen dnja 19. a 20. junija w Čornym Chołmcu

Třiatřicećo běchmy – Serbja a němscy a wukrajni hosćo –, kotrychž móžeše sup. Malink sobotu popoždnu k zahajenju cyrkwinskeho dnja w Božim domje w Čornym Chołmcu witać. Po zakładnych myslach k heslu dnja „Puć k žiwjenju“, zhromadnym modlenju a spěwanju slyšachmy hnydom hižo w cyrkwi tři postrowy. Wosadny farar Gerd Simmank na to spomni, zo so serbski cyrkwinski džen přeni króc w Čornym Chołmcu wotměwa, a předstaji skrótka stawizny Božeho domu, kotryž bu 1860 natwarjeny a krótko po přewróće dospołnje wobnowjeny, tak zo zawostaja džensa přewšo rjany a hladany začišč. Z pólskich Žar postrowi nas w němskej rěči farar Andrzej Dębski w mjenje biskopa ewangelsko-augsburgskeje cyrkwy Ryszarda Bogusza we Wrocławju a swojeje wosady w Žarach. Wón dopomni na lětuše powjetšenje Ewropskeje unije a na to, zo je trjeba Europje dać dušu, zo by šla po prawym puću, kotryž móže jenož w Chrystusu być. Jako třeci postrowi zhromadženych farar Pavel Kučera, duchowny českobratskeje cyrkwy w Ašu, kotryž bě loni při zapokazanju sup. Malinka přeni króc mjez nami był. Wón pokaza na čezku mjeńšinowu situaciju małeje ličby Němcow w swojej českej wosadze, kotraž runa so njelochkemu položanju woteběraceje ličby Serbow w swjich mjeztym nimale dospołnje přeněmčenych wosadach.

Po kofeju na něhdyšej farje, kiž so džensa Dom Engedi mjenuje a so za wšelake cyrkwinske zaměry wužiwa, předstaji předar n. w. Juro Frahnów z Picnja džensnišu situaciju Serbow w nětko zjednocenej cyrkwi Berlina-Braniborskeje-šleskeje Hornjeje Łužicy. Po tym zo bě hižo lětdžesatki wumjelknjene, je so cyrkwinske žiwjenje w delnjoserbskej rěči w lěće 1987 k nowemu žiwjenju zbudžiło. Přez wobstajnu prócu někotrych lajkow a duchownych bě móžno nic jenož kemše wožiwić, ale tež dušepa-

stysce skutkować, spisy wudawać a dalše aktiwity wuwijać. Při wšěm wšak je tež dosć problemow. Za Serbow zamołwity farar Schütt ma jenož běrtlk džěloweho městna za serbske džěto, štož zdawna njedosaha za wšitke nadawki, kiž měli so zdokoneć. Čezka je tež rěčna situacija: Farar Schütt njeje serbsčinu hišće dowuknył a tež kemšerjo – znajmjeńša štož nastupa biblisku terminologiju – hustodosć němšce lěpje rozumja hač serbsce. W nowej wulkej zjednocenej cyrkwi je tež za Serbow nastalo nowe položenje. Su prócowanja, sej žadać rozšěrjenje serbskeho džěloweho městna na poł abo samo na cyle městno a nimo teho dać serbskemu džětu kruty fundament z tym, zo so po sakskim přikładze wudžěta a wobzamknje serbski cyrkwinski zakon. Tu budu w blišim času jednanja na najwyšej cyrkwinskej runinje trěbne. Swoje wuwjedženja skónči předar Frahnów z nadźiju: „Smy mały a słaby lud, ale mamy mócneho Boha. Tehodla je nadźija za naš lud, dokelž ma Bóh to słabe lubo.“

W scěhowacej diskusiji so na to pokaza, zo spěchuje EKD wulkomyslne němške farske městna za jara małe němške wosady w Rize, Kaliningradze a druhdze we wukraju. Podobne spěchowanje dyrbało tež za Serbow móžne być. Nimo teho su to runje serbske wosady a serbscy wosadni, kiž so najswěrnjšo k cyrkwi dźerža a za nju, kaž to přikład Choćebuskeho wokrjesa pokaza, tež dosć pjenjez wopruja. Jasnje pak so tež praji, zo njerosudža jenož pjenjezy, ale wosebje lubosć k wěcy. Česki přečel farar n. w. Jaromír Strádal dopomni na něhdyšeho prezidenta Masaryka, kotryž je před 120 lětami wo českim narodnym hibanju prajil: „Njeje nas wjele. Hdyž njezmějemy kwalitu, tak w přichodze hižo njebudžemy. Rozsudna pak njeje naša małosć a naša skromna ličba, ale naša duchowna móc!“

Z tajkimi pozbudžowacymi słowami čě-

Prědar dr. Jens Buliš

Fota: A. Kirschke

skeho přečela do druhdy stysknych wutrobow Delnich kaž Hornich Serbow so sobotniše zeńdženje skónči.

Njedźelniše kemše so kaž hižo w zaštych lětach zaso wot Serbskeho rozhłosa wysyłaču, tak zo móžachu je tež slucharjo doma při radiju scěhować. Kemšerjow bě so něhdze 100 zešto – wjetšina z kónčin wokoło Budyšina, dalši ze Slepohu, Wojerec, Blunja a Čorneho Chołmca, lědma što pak z Delnjeje Łužicy. Kemše so lětsa přeni króc wot třoch duchownych swjećachu, wot sup. Jana Malinka z Budyšina, fararja dr. Jensa Buliša z Póckowow a fararja Hansa-Christopha Schütta z delnjołužiskeho Dešna. Wšitcy tři spěwachu wotměnjejo liturgiju a swjećachu zhromadnje Bože wotkazanje. Předowanje měješe – tohorunja přeni króc na cyrkwinskim dnju – dr. Buliš. Wón rozpominaše hesło cyrkwinskeho dnja „Puć k žiwjenju“, reflektujo při tym našu nabožnu kaž tež narodnu situaciju (jeho předowanje hlej na přenjeje stronje tehole čista). Za čas předowanja starašaj so młodostnaj Jadwiga Malinjec a Stefan Cuška z Budyšina w džěcacych kemšach wo šěsć džěci. Spěwanje wosady přewodzeše na piščelach kantor Hans Krauzick z Wojerec. Chór Čornochołmčanskeho Krabatoweho towarstwa pod nawodom knjeni Charloty Beckeroweje zaspěwa w dobrej serbsčinje kěrlušej „Chwała Bohu na njebu“ a „Njeh Bohu džakuje“, kotrejž bě wosebiće za tele kemše nazwučował.

Přizamkny so postrowna hodžina, w kotrejž posrědkowaše předsyda SET Měrcin Wirth postrowy hosći, kiž njemóžachu w Čornym Chołmcu přítomni być: Zbigniewa Gajewskeho z Pólскеje a Josefa Mácha z Čěskeje kaž tež sup. Pappai z Budyšina. ➔

Něhdze sto kemšerjow bě so njedźelu w Čornochołmčanskim Božim domje zhromadžiło.

⇒ Wosobinsce wuprajichu postrowy biskop n. w. Klaus Wollenweber ze Zhorjelca, posledni biskop Ewangelskeje cyrkwy šleskeje Hornjeje Łužicy, tež w mjenje biskopa dr. Hubera a cyrkwinskeho wjednistwa w Berlinje. Wyši krajnocyrkwinski rada Harald Bretschneider z Drježdźan postrowi w mjenje nětčičeho biskopa Kreßa, bór-zomneho noweho biskopa Bohla a sakskeho cyrkwinskeho wjednistwa. Swoju radosć nad tym, zo smě serbske kemše sobu swječić, zwurazni Hanuš Härtel z Prahi, kiž bě přeni raz mjez nami na cyrkwinskim dnju. „Sym w Čěskej rodzeny, ale čuju so jako Serb“, wón wosadze wuzna. W swojej domiznje zasadźuje so jako městopředsyda towarstwa přečelow Serbow w Praze aktiwne za serbske naležnosće. Wutrobne slowa namaka tež zaso naš dohlolětny přečel farar n. w. Strádal, kiž njeseše „postrowy wot čěskich bratrow a sotrow, kiž maja ewangelskich Serbow rady“. W jeho domje čitaja so wšednje Ochranowske hesla w serbskej rěči. Tež Pomhaj Bóh so prawidlownje čita; w nim waža sej wosebje duchowne rozpominanja a nastawki wo prócowanju, serbske ewangelske žiwjenje dale wjesć a womłodzić.

Wobjedowa přestawka w susodnej korčmje wuži so kaž přeco k bjesadze mjez znatymi, přečelami a při wuznymy. K zhromadnemu spěwanju zeńdžechu so potom wšitcy před korčmu na rjenje wutwarjenej nawsy wokoło Krabatoweje studnje. Tam nas překwapichu člonoj Krabatoweje towarstwa w rjanych serbskich kwasnych drastach. Bórze pak nas zaso wopušćichu, zo bychu so podali do Wulkich Ždźarow, hdžež so jako kwasny čah na Krabatowym swjedženju wobdžělchu. Knjeni Gertrud Wincarjowa, „dobra duša“ Čorneho Chołmca, wjesna předstejičěrka a zamołwita za serbske naležnosće města Wojerecy, nas serbsce postrowi a rozprawješe potom dale w něm-skej rěči wo prócowanjach, zdžeržec serbske drasty a tradicije, a wo dosć sprócných pospytach, tež serbskej rěči nic cyle zańc dać. Tola tež wona dyrbješe chwatać,

Dobry spěwar z Delnjeje Łužicy – farar Schütt z Dešna Foto: T. Malinkowa

Rjenje so po wobjedze spěwaše na nawsy wokoło Krabatoweje studnje.

zo by hišće sčasom dojeła do Wulkich Ždźarow na tamniši swjedzeń. Při zhromadnym spěwanju so hodžinka wokoło Krabatoweje studnje spěšnje miny. Mjez spěwami so w krótkich přinoškach dopominaše na wuznamne serbske wosobiny Čorneho Chołmca, kaž fararja Frencela, wučerja Głowana a farsku džowku Mathildu Stangec. Tež na susodnu wjes Narč so spomni, w kotrejež lěhwje bě po 1945 tež wjele Serbow zajatych. Mnozy so wottam wotwjezechu do Sibirskeje a so hižo ženje domoj njewróćichu.

Na kónčnej zhromadźiznje w Božim domje porěča hišće raz wosadny farar Simmank, tónkróc nic wo cyrkwi, ale wo Čornochołmčanskej wosadze, kotruž wón wot lěta 1986 jako farar Lubuša a Čorneho Chołmca zastaruje. Čorny Chołmc ma džensa 320 wosadnych, štož je 40% wšěch wobydlerjow. Serbskosć zda so jenož hišće zaštosć być. Tak, kaž je so swójba fararja Simmanka, kotraž pochadza z Budyskich kónčin, hižo před něhdže 100 lětami přeněmčila, tak je so serbsčina tež z wosady zhubila. Posledni serbski duchowny tu je był dr. Adolf Unger, kiž zemř 1962. Po tym swjećeše tu hdys a hdys farar Richard Šořta z Wojerec serbske kemše a po nim krótki čas farar Jan Lazar z Wojerec. Naposledk je sup. Siegfried Albert z Budyšina přeprašował na serbske wosadne popołdnja, doniž wosadni hižo wo nje njerodžachu. To serbske – tak farar Simmank zrudnu narodnu bilancu zjima – je jenož hišće žiwe w nałožkowym towarstwie, hdžež sej člonoj zwoblěkaja serbske drasty a z wulkej prócu nazwučuja někotre serbske spěwy.

Z cylonarodnej situaciju Serbow a ze stejišćom Domowiny zaběraše so w scěhrowacym přednošku předsyda Domowiny Jan Nuk. Domowina – tak wón rozložil – je džensa hustodosć mjez Němcami bóle připoznata hač mjez Serbami, hdžež maja ju někotři za přečerwjenu, druzy za překatolsku a dalši za přecentralistisku. Wona čerpi wosebje pod dwěmaj brachomaj: pod přestárjenjom člonstwa a zo ma džen a mjenje sobustawow, kiž wobknježa serbsku rěč.

Štyri přeča ma předsyda Domowiny do přichoda: 1. zo by so mjez Serbami derje hromadze džětało, hižo rozestajenjow njebylo kaž w minjenym lěće a so do zjawnosće jednotnje wustupowało, 2. zo njeby WITAJ-projekt jenož naležnosć Rěčneho centruma byl, ale cyleho serbskeho ludu, 3. zo by serbske šulstwo přešlo do serbskich rukow a 4. zo bychu so po cylej Łužicy namakali zwjazkarjo za jeho ideal wo dwurěčnej Łužicy.

Wo hudźbny wukónc zhromadźizny postara so Bernd Pittkunings ze swojej gitaru a někotrymi loštnymi kaž tež do přemyslowanja pohnuwacymi spěwami w hornjo-a delnjoserbskej rěči. Sam wón sebje ze scěhrowacymi słowami předstaji: „Sym typiski ewangelski Serb, dokelž w džěcatstwie njeje ničto ze mnu serbsce rěčał. Njejsym pak cyle typiski ewangelski Serb, dokelž džensa serbsce móžu.“

Sup. Malink zakonči cyrkwinski džen z džakom wšěm, kiž su pomhali jón přihotować a přewjesć, předewšěm předsydu SET Měrcinej Wirthej za jeho wulku prócu. Hdže a hdy so klětu zeńdžemy, njeje hišće jasne, ale so sčasom wozjewi. Kaž kóždě lěto zakončichymy swój cyrkwinski džen z nutrje spěwanej próstwu, zo by Knjez wozdžil naš lud a kraj a zdžeržal a škital naše Serbstwo.

Kajke wothłasy běchu slyšeć mjez wopytowarjami? „To bě jara rjany cyrkwinski džen.“ „Dwacety raz sym lětsa pódla. Tak derje kaž lětsa je so mi lědma hdy lubiło.“ „To je radosć, swječić serbske kemše.“ „Běch hakle dwójce na cyrkwinskim dnju, ale lětsa bě rjeńšo hač loni.“ „To je tak rjenje, serbsce spěwac!“ „Naša horstka bywa mjeńša a mjeńša. Mi telko znatych faluje, kiž běchu w minjenych lětach hišće mjez nami. Styska so mi za cyrkwinskimi dnjami, kaž wone něhdy běchu.“

58. raz smy swječili Serbski ewangelski cyrkwinski džen. Chcyjo nochcyjo budžemy w blišim času dyrbjeć wo tym rozmyslować, kak móžemy tule tradiciju dale wjesć do přichoda. **T.M.**

Na stotych posmjertninach Korle Awgusta Kocora w Zahorju a w Ketlicach

„Dwoji suk je wěšćiši“, so twjerdži. A tuž mějachu so česćowarjo Korle Awgusta Kocora dnja 19. meje 2004 do spěcha, zo bychu na dnju stotych posmjertnin komponisty dwoje zarjadowanja wopytali. Přenje wotmě so w ródnej wsy wótčinca. „Zahor“, sej pomyslich, „to je cí prawe mjeno za rodzišćo horliwca kaž Kocora.“ Tójšto ludźi zetka so při pomniku. Běchu přišli z bliskeje wokolicy, z Budestečanskeje wosady, w kotrejž skutkowachu něhdy Michał Frencl, Jan Běmar, Handrij Bróska a mnozo dalši. Wjele Serbow pak bě so na puć nastajilo z cyle-

Do zarjadowanja w Ketličanskej cyrkwi so zhromadźeni ze sup. Malinkom při rowje Korle Awgusta Kocora pomodllichu. Foto: M. Bulank

je Hornjeje Łužicy. Basnje na a za Kocora, přednjese wot Měrka Brankačka, jimachu mysle přitomnych. Achim Brankačk zamó ze swojej narěču při poslušarstwu žiwy wobraz wo byću a tyću skutkowanja našeho woblubowanego komponisty rýsować. Muski chór „Delany“ zanjese po swojim wašnju Kocorowe twórby. Wostajiwši šwarne kwěćele při wopomnišću muža hódneho wěčneho wopomnjeća poda so džěl přitomnych ze wsy, hdžež bě něhdy kobilek Kocora stała, do wsy, w kotrejž su jeho pozdžišo žaruju k rowu přewodźeli.

Njewěm, hač je někomu puć ze Zahorja do Ketlic wšedna dróha – drje někotremužkuli. Za mnje, kotryž znaju wobě wsy jenož z perspektiwy měšćanskeho Serba, drje bě to přeni raz, zo přeměrich hórski kraj južnje Budyšina w tutym směrje. Wone hory módre, kotrejž su hižo nahladnu ličbu basnikow wobkuzła, rozbudźichu w swojej mejskej krasy wospjet tež mje. Pola so z rěpikom žołčachu a štomy běchu so runja kerkam mejsku zelen zwooblěkałe. Statoki, namrěwstwo prjedownikow, pak wubudźowachu we mni stajnje znowa prašenje: „Hač drje tu hišće tón abo tamny serbski powěda?“ Bychu-li kamjenje rěčeć móhće, bych so wěšće wotmołwy dočakał, přetož ludźi so za tym prašeć njebě chwile.

W Ketlicach, při rowje Kocora, čakaše hižo nahladna črjóda ludźi. Wosadny farar dr. Rabe jich němsce powita a překřći zdobom komponistu na Kačora. Po hudźbje dujerjow dočaka so poměrnje sylnje zastupjeny serbski bok tež postrowa w maćernej rěči, kotryž zwjazuje superintendent Jan Malink z modlitwu. Wćipny podach so do cyrkwy, w kotrejž je naš sławny hudźbnik telko lět spore džěto wukonjał. Pohlad do Božeho domu bě pozběhowacy, pohlad do programowych zešiwkow skerje wostróbnjacy. Najprjedy sej myslach, zo běch

wopačne łopjeno hrabnył: Přez cytu stronu „Der Mond ist aufgegangen“, k tomu dalši němski kěrluš. To měješe z Kocorom telko zhromadneho kaž wačka z wačokom. Ni mo mjena komponisty njewuhladach tež žaneho serbskeho słowa. Ju, tola: Tři kruchi za byrgle běchu tež serbsce pomjenowane – wězo bjez hōčki a smužki, wšako njeje serbska rěč sławna francošćina, w kotrejž sej božičkye nichto njezwěr někajki grave accent abo acute accent wuwostajić ... Připódl: Jednaše so wo „Rjanu Łužicu“ a spěwaj „Hdyž, bratřa, bliša hodžinka“ a „Měr, pokoj nětk nas wokošuje“, kotrychž chórowe sadžby piščelerske jako byrglowy kruch předstaji. Njewěm, kak su so druzy čuli, ale ja wosobinsce začuwach nimale jako chłostanje, zo běch nuzowany k zynkam našeje hymny mjelčeć. „Poměry džensnišeho wječora tule w Ketlicach tola njejsu hinaše dyžli za čas Kocora – třecina je Serbow!“, pomyslich a rozhladowach so po cyrkwi. Same znate mjezwoča.

Spěwne towarstwo Ketličanskeje wosady běše sej někotre pěsnje nazwučowało. Mjez nimi bě „samo“ jedna z pjera počesćeného hudźbnika – hač na jeničku (připowěsnjenu) štučku wšak w němskim přeložku. „Kocor by najwjetšu radosć na tym měł, by-li słyšať, kak je naše spěwne towarstwo w zaštych tydženjach jeho twórby nazwučowało“, zwurazni farar dr. Rabe. Na tym wšak, sprawnje prajene, dwěluju. Z tym nochcył prócu sobuskutkowacych wothódnocić. Nawopak. Mi hakle při tutym předstajenju prawje zaswita, kak zapleńčeni ze swojimi serbskimi chórami a hudźbnymi čělesami smy.

Zadźiwanje wubudži pola mnje tež poskitk dujerjow, kotryž pomjenowaše programowy zešiwk „Choral von K. A. Kocor“. „O hłowa, krawnje zbita“ z wěstosću z mjenowanego pjera njeje ...

Wosrjedź tutych tola skerje njeluboznych wobstejnoscow porěča Serbski superintendent Jan Malink wo žiwjenju rodženeho Zahorjana. Ze stawizničkami wo džěcatstwie a młodosci hudźbnika, wo wučerjenju w Stróži a pozdžišo tež w Ketlicach zamó duchowny publikum na swój – na serbski – bok scáhnyć. Někotremužkuli Ketličanej drje zaswita, zo mjenje „Sorben? Gab's hier nicht!“ wěrnosci njewotpowěduje. Při tym rozlaži přednošowacy stawizny přeměnenja wosady a skedźbni na wosebite wobstejnoscě za čas Kocora: same Ketlicy hišće zdžěla

serbske, wjeski na wuchod wosadneje wsy hižo přeměcne, wsy na zapad porno tomu hišće serbske. Někotryžkuli z přitomnych zrozumi, zo běchu Kocorowe lěta w Ketlicach drje plódne a hódne, tola zwisowachu z wěstej wosobinskej tragiku komponisty, kotryž dyrbješe w tamnišej šuli džěčinu němsce wuwučować.

Za nadrobny, wobrazliwy a w skutkowosci so stopnjowacy přednošk chcył so tu superintendent Malink z wutroby podžakować. Bě to hłowny – a hódny – dyk počesćenja našeho wótčinca. Móht sej předstaji, zo někotryžkuli z přitomnych Ketličanow po přednošku stawizny swojeje wsy hinak posudžuje a by wopomjenske zarjadowanje hinak přihotował – skladnoscí bóle wotpowěduje. **Fabian Kaulfürst**

Budestečanske počesćenje

Podobne zarjadowanje kaž w Ketlicach, hdžež bě Kocor skutkował a wumrěł, wotmě so sobotu, 5. junija, w Budestečanskej cyrkwi, kiž bě jemu z wosadneje cyrkwy jeho džěcacych a młodžinskih lět. Wosadny farar Kästner z Budestec swjatočnosť zahaji a sup. Malink z Budyšina předstaji žiwjenje a skutkowanje Korle Awgusta Kocora. Hudźbne wobrubjenje bě tu w Budestecach bóle serbske a Kocorej wotpowědowace hač na zarjadowanju w Ketlicach. Spěwachu Budyška Spěwna akademija pod nawodom Michała Chěžki, spěwna skupina Serbskeho gymnazija z Budyšina pod dirigatom wučerki Romany Gorlichowej a cyrkwinski chór z Budestec pod nawodom kantorki Dörte Riechen. Budestečeno sej wosebite připóznaće zaslužiču za swoje spěwanje w serbskej rěči. Bohužel bě na tele dostojne počesćenje hladajcy mjenje připoslušarjow – jenož něhdže 40 – hač na Ketličanske zarjadowanje přišlo. **T.M.**

Poswjećenje zwonow w Husce

Sobotu, 12. junija, bě za Husčansku wosadu wuznamny dzeń: Poswjećichu so dołho wočakowane nowe zwony. Wjacore lěta bě wosada pjenjezy składowała za nakup šty-

rjoch nowych zwonow z bronzy, kotraž mějachu narunać dotalne tři po wójnje zhoto-wjene železne zwony z lěta 1955. W nalěću so nowe zwony w Lauchhammerje lija-

Wot štyrjoch jěcharjow přewodžany konjacy zapřah wjezeše „serbski zwón“ po rjanej lužiskej krajnje z Chěžnikec kubla w Cokowje do cyrkwe w Husce. Foto: T. Malinkowa

chu a hižo 12. meje so do Huski witachu. Runje měsac su potom, rozdžělene na burske statoki we wšelakich wosadnych wsach, na poswjećenje čakali. Ze serbskeho wida je wosebje zwjeselace, zo ma jedyn z nich tež serbski napis – a to biblisku namotwu „Słužće temu Knjezej z wjeselom“. Tónle „serbski zwón“ – po wulkosci słuša wón k srjedźnymaj zwonomaj – je wony měsac do poswjećenja přebywał na serbskim burskim kuble, pola Chěžnikec w Cokowje. Za poswjećenje su jón Chěžnikec swójbnj z někotrymi pomocnicami a pomocnikami hódnje wupyšili. Wušikne žony nawichu krónu a girlandy a naposledk so zelenej pyše hišće kwětki a banty w serbskich barbach přidachu. Na dnju poswjećenja wjezeše wot štyrjoch jěcharjow přewodžany konjacy zapřah zwón do Huski. Tam so před Božim domom w přítomnosti wjele wosadnych nowe zwony w trojorěčnej swjatočnosći poswjećichu. Wótčenaš a požohnowanje za přeni a štwórtty zwón měješe wosadny farar Frey w němскеj, za druhi zwón farar dr. Buliš we lačonskej a za třeci, „serbski zwón“ sup. Malink w serbskej řeči. **T.M.**

Wosadne popołdnjo z Jurom Frahnowom

„Nejrjańšy Jezus“ klinči po zetkanišću při farje. Něhdze 20 muži a žonow spěwa mójnje na serbskim wosadnym popołdnju w swojej maćerščinje. Zaso a zaso spěwaja stare kěrluše, wot Rownjanki Rože Šenkarjowej do Slepjanskeje serbsčiny přeložene.

Druhi raz je Juro Frahnow mjez nimi. Delnjoserbski předar na wotpočinku čuje so wusko ze Slepom zwjazany. 1999 bě wón z Hanzom Mroskom w Pólskej. „Smój so dołho rozmołwjałoj – wo wšěm tym, štož Delnju lužicu ze Slepjanskej kónčinu wjaza“, dopomina so Juro Frahnow. Swěru k Slepjanskej drasće (předewšěm pola staršich) sej wón jara waži. Tež iniciatiwu Slepjanskich kantorkow. „Wone su woblubowane a husto pola nas wustupuja.“ Wjele

rěčnych podobnosćow začuwa Juro Frahnow, hdyž přińdže do Slepoho. K tomu přińdže nowa zwjazanosć po zjednoćenju šleskeje z Berlinsko-braniborskej cyrkwju. „Mamy nětko wjace zhromadnosćow“, praji Juro Frahnow a mjenjuje jako přikład džěłowu skupinu Serbska namša. Wona wuradźuje někak kóždy druhi měsac a postaji, štó hdy a hdže kemše organizuje. Wot lětušeho sedži tam tež Manfred Hermaš sobu za blidom.

W swojim předowanju řeči Juro Frahnow wo 40 dnjach wot jutrow hač do Božeho spěca. Jezus je so w tym času wospjet ludźom pokazal jako z mortwych stanjeny. „Hlej, ja sym pola was wšitke dny hač do skónčjenja swěta“, „Hdžež dwaj abo tři so zhromadźeni w mojim mjenje, tam sym mjez nimi“ abo „Ja chcu was zaso widzeć a waša wutroba budže so radować“ – to su jasne poselstwa. Hósć z Delnjeje lužicy zanjese samo hišće jimacy spěw – cyle bjez přewoda – „Ži po Božej gnaže“, w kotrymž so wobspěwa Boža hnada. Manfred Siebald, docent w Mainzu, je napisał tekst a melodiju, Juro Frahnow je spěw do delnjoserbsčiny přetožil.

Zhromadźeni słyša tež spominanje na Měrcina Nowaka-Njehorńskeho. Mulkečan Helmut Nowak hódnoći tworičelsku móc molerja, nowinarja a spisowacela. Wón předčita znatu wótromyslnu satiru ze „Slepjanskeje čitanki“ z titulom „Čehodla so 24. julija 1927 Němska powalila njeje“, kiž jedna wo tehdyšej schadźowance serbskich studentow w Slepom.

Andreas Kirschke

Na wosadnym popołdnju z předarjom Frahnowom 23. meje w Slepom so wjele spěwaše. Foće: A. Kirschke, E. Bigonowa

Po kemšach přepodachu Wochožanki biskopaj Wollenweberej rozžohnowanjski dar.

Rozžohnowanje

Posledni biskop Ewangelskeje cyrkwe šleskeje Hornjeje lužicy Klaus Wollenweber je so swjatokownu pónđzelu na swjedzěnskich kemšach w Pětrowskej cyrkwi w Zhorjelcu ze swojeho zastojnstwa rozžohnował. Mjez kemšerjami běchu tež wosadni z Wochoz. Za čas džewječlětneho hamtskeho skutkowanja biskopa Wollenwebera su wón a Wochoženjo derje hromadže džěłali, a to nic jenož we wosadze, ale tež we wobłuku Domowinskeje skupiny a towarstwa žonow na kraju. Biskop je w parku bludženkow sadził štom, je so zeznal z haženjom serbskich natožkow a je žohnował wustajeńcu žnjenskich krónow w lěće 2003 we Wochožanskej cyrkwi. Jako dopomnjenku přepoda gmejnska předstejičěrka Hannelore Balko na wuměnk wotchadźacemu biskopaj fotowu dokumentaciju. Marietta Mattitza, Edith Mietho a Kerstin Reck (na foće wotlěwa) běchu přišli we Wochožanskej swjedzěnskej drasće. **E. Bigonowa**

Powěšće

Berlin. Z přinoškom w serbskej rěči překwapi nowina cyrkwe Berlina-Braniborskeje-šleskeje Hornjeje Łužicy DIE KIRCHE swojich čitarjow w swjatkownišim wudaću z 30. meje. Přez cytu titulnu stronu nowiny je tam wjacróć wotčišćana swjatkowna stawizna, kaž steji wona napisana w Japoštołskich skutkach 2,1-18, a to - wotpowěduju swjatkam - we 18 wšelakich rěčach. Serbski wotrězk je posledni a wob-sahuje štučki 13-18. Serbskeho čitarja wjeseli, zo je tekst hač na štyri małe misnjenčka w bjezporočnej hornjoserbsčinje podaty. Wozjewenje we wšelakich rěčach je wotmyslene jako kwis. Hač do 10. junija mějachu čitarjo składnosć, wonych 18 rěčow wuhodać. Kelko z nich drje je serbsčinu spóznało?

Lipsk. W swojim swjatkownišim wudaću z 30. meje rozprawješe nowina sakskeje krajneje cyrkwe DER SONNTAG wo lětušich 200. narodninach Handrija Zejlerja. Awtor nastawka, žurnalist Andreas Kirschke z Běteje Wody, rozložil wuznam fararja Zejlerja jako serbskeho basnika, rozprawja wo spominanju, kiž bě 1. februara we Łazu, a pokaza na dalše zarjadowanja, kiž su lětsa hišće Zejlerjowej wěnowane. Nastawkej přidate je foto Zejlerjoweho pomnika we Łazu. Podobny nastawek wozjewi tydźeň pozdžišo, 6. junija, tež nowina DIE KIRCHE.

Budyšin. Třeći króć swječeštaj lětsa swjatkowničku nawječor sup. Malink a farar Šćapan hromadže serbsku ekumenisku nutrnosć. Po tym zo bě so nutrnosć před lětomaj w Pětrskej a loni w Michałskej cyrkwi wotměta, swječeše so wona lětsa přeni raz w cyrkwi Našeje lubeje Knjenje. Sup. Malink rozložil džensniši dzeń husto trjebany wuraz „serbska identita“. Město cuzeho wobrota móhli tež prajić „duchowna domizna“ - a tutu mamy jako serbscy křesćenjo tam, hdžež so rěč a wěra hajitej, w serbskej cyrkwi. Mjez cyłkownje něhdže 40 wopytowarjemi bě bohužel jenož horstka ewangelskich.

Zemicy-Tumicy. Wot 1. junija je so wosada w Zemicach-Tumicach jako třeća přidružiła k dotal hižo hromadže słušacymaj wosadomaj Smělna

a Póckowy. Wšitke tři wosady ma nětko farar dr. Jens Buliš w Póckowach na starosći. Na kemšach swjatki njedzela bu wón wot Budyškeho sup. Pappaia w cyrkwi w Zemicach-Tumicach jako farar tamnišeje wosady zapokazany.

Slepo. Swjatkownu póněželu, 31. meje, swječaču w Slepjanskim Božim domje zhromadnje serbsko-němske kemše sup. Malink z Budyšina, přichodny Slepjanski farar Huth a predikant Hermaš. Předowanje měješe sup. Malink. Kantorki běchu w swojich narodnych drastach přišli a zaspěwachu serbskej kěrlušej. Kemšerjo - jich bě něhdže 40 - njespěwachu kěrlušę, kaž dotal zwučene kóždy w swojej maćernej rěči, ale přeni króć wšitcy hromadže wotměnjejo serbske a němske štučki. Tole wopokaza so jako přihódniše hač dotalne wašnje, wosebje dokelž z tym njeje wjac žaneho „napřemo-spěwanja“.

Turjej. Swjatkownu póněželu swječeše farar Helmut Hupac z něhdže 70 kemšerjemi w tudyšej cyrkwi delnjoserbsku Božu službu z křiciznamy. Wukřičena bu 8 mjesacow stara Mila Kochojz ze Žylowa. Kemšam přizamkny so zhromadna bjesada při kofeju a tykancu na cyrkwinę łubi.

Horni Wujězd. Z dostojnej a derje wopytanej němsko-serbskej swjatočnosću spominachu Maćica Serbska a wosadže Horni Wujězd a Wotrow 6. junija w tudyšim Božim domje na 150. narodniny Arnošta Muki. Profesor Kosta z Podstupima a fararj dr. Kilank z Wotrowa a dr. Buliš z Póckowow předstajichu žiwjenje a zaslužby wuznamneho serbskeho wotčincina. Dołhotrajny přiklesk wuwabichu wosebje jadriwe słowa dr. Buliša, w kotrychž wón zwjazwa hódnoćenje zašłosće z preciznymi wuprajenjemi wo džensnišej narodnej situaciji Serbow.

Drježdžany. Na serbskim wosadnym popołdnu w cyrkwi swj. Jozefa w Drježdžanach-Pieschenje sobotu, 19. junija, wobdžěli so 27 w sakskej stolicy bydlacych Serbow. Po nutrnosći poda kapłan Gabriš Nawka z Chrósćic hišće wšelake aktualne informacije wo Towarstwie Cyrila a Metoda. Drježdžanske serbske zeždženja wotměwaja so štyri króć wob lěto, dvě wuhotuje sup. Malink, dvě kapłan Nawka. Cyłkownje je to něhdže 60 wosobow, kiž so na nich wobdžěli. Nimo toho wotměje so kóždě lěto w lěcu zahrodkowy swjedžen w Drježdžanskim Helleru.

Dary

W meji je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 30 eurow a za džěto z džěćimi 25 eurow. Bóh žohnuj daraj a darićelow.

Spominamy

Před 200 lětami, dnja 31.7.1804, narodži so farar **Korla Bohuwěr Kanig** do pobožneje swójby klamarja w Bukecach. Wón wopyta gymnazij w Budyšinje, studowaše teologiju

w Lipsku a bě krótki čas pomocny předar w domjacych Bukecach. Jako farar skutkowaše najprjedy pjeć lět, 1829-1834, w Delnim Wujězdze a potom wot lěta 1834 hač do swojeje smjerće 24.10.1878 w Klukšu. Tam tež bu z wulkimi česćemi pochowany. Korla Bohuwěr Kanig je džensa z njeprawom zabyty w Serbach, w Nowym biografiskim słowniku njeje ani naspomnjeny. Při tym słuša wón sobu do rjadu płódnych serbskich awtorow a kěrlušerjow 19. lětstotka. Wón wozjewi spis wo Lutherowym žiwjenju, zestaji dołhe lěta woblubowany „Bibliiski pućnik“ a dopisowaše do Serbskich Nowin a Missionskeho Posoła. Wosebje wuznamny je jako kěrlušer, kiž je wjele džesatkow serbskich kěrlušow spisał resp. přetožil. Někotre z nich namakamy hišće w našich nětčičich spěwarskich a je na kemšach spěwamy. Farar Kanig bě wulki spěchowar misionstwa. Wón bě předar na přenim serbskim misioniskim swjedženju, kiž wotmě so 1848 w Barće. Njeje připad, zo je so 1853 runje w Klukšu wobzamknyło založenje Serbskeho misioniskeho towarstwa a časopisa Missionski Posoł, z kotrehož redaktorom sta so Rudolf Rychtar - tehdy diakon pod fararjom Kanigom w Klukšu.

Přeprašujemy

- 04.07. 4. njedzela po swjatej Trojicy**
09.30 dwurěčne kemše we Wukrančicach
- 11.07. 5. njedzela po swjatej Trojicy**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej
11.45 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 18.07. 6. njedzela po swjatej Trojicy**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 25.07. 7. njedzela po swjatej Trojicy**
11.45 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 01.08. 8. njedzela po swjatej Trojicy**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudowaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktarka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiše: Čišćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadža mjesačnje. Spěčuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.